

YENİ ÇEK KANUNU'NUN GETİRDİKLERİ

YENİ ÇEK KANUNU

- 1) 5941 Sayılı Çek Kanunu 20.12.2009 Tarihli 27438 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- 2) T.C. Merkez Bankası 2010/2 Sayılı Tebliğini de 20.01.2010 tarih, 27468 Sayılı Resmi gazetedede yayımlamıştır.

ÇEK KANUNUNUN AMACI

Kanun, Çekin güvenilir bir ödeme aracı olmasını temin etmek ve ekonomik işleyiş ile topluma ve kamu düzenini temin etmek amacıyla çıkarılmıştır.

Karşılıksız Çek Düzenleyenlerin Dünya Ekonomik Krizi Nedeniyle etkilendikleri ve Keşide ettikleri çeklerini ödeyememeleri nedeniyle, çek hamili ve keşidecisi ve yasal sorumluluklarının yeniden düzenlenmesi amacı ile çıkarılmıştır.

ÇEKLERİN TAŞIMASI GEREKEN HUSUSLAR – 1

Çek Hesabının Numarası,
Çek Hesabının Banka Şubesinin Adını,
Çek Hesabının Sahibinin Adı Soyadı, Tüzel Kişinin Adı,
Gerçek Veya Tüzel Kişinin Vergi Numarasını,
Tüzel Kişilerde Çek düzenleyen kişinin Adı, Soyadı açık şekilde yazılmak zorundadır.

Türk Ticaret Kanununda yer alan unsurları taşıması kaydıyla Çekin Taşınması gereken unsurların eksikliği Çekin GEÇERLİLİĞİNİ etkilemeyecektir.

ÇEK HESABININ AÇILIŞI

Kanun, Çek hesabının açılabilmesi için;

- 1) İlgilinin, vekilin veya yasal temsilcinin imzası zorunludur,
  - 2) Çek Hesabının açılabilmesi için, Çek defteri isteyen kişinin HER DEFASINDA yazılı beyanı, Tacir veya Esnaf olup-olmadığının belgelenmelidir,
  - 3) Kendisi hakkında ÇEK DÜZENLEME ve ÇEK HESABI AÇMA YASAĞI bulunup bulunmadığını BANKAYA YAZILI beyanda bulacaktır. Tüzel Kişiler için, imza yetkilisi olanlar içinde BANKAYA YAZILI BEYAN verilecektir.
  - 4) Çek Defterlerini BANKALAR kendileri BASTIRACAKLARDIR.
  - 5) Çek Defterlerinin basım şekli, T.C. Merkez Bankası yayınladığı 20 OCAK 2010 Tarih, 27468 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/2 Sayılı Tebliğ ile belirlemiştir.
  - 6) Tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek çekler hamiline düzenlenecek çekleri açıkça ayırt edebilmek için;
    - Tacir çeklerinin zemini lacivert olarak üzerinde çerçeve içinde beyaz renkte büyük harflerle "TACİR" ibaresine yer verilecektir.
    - Hamiline düzenlenen tacir çeklerinin zemini ise kırmızı renkte olacak ve üzerinde çerçeve içinde beyaz renkte büyük harflerle, hamiline ifadesi ikinci satırda olmak üzere "TACİR HAMILİNE" ibaresi yer alacak şekilde bastırılacaktır.
    - Tacir olmayan kişi çeklerinde zemin yeşil renkte olacaktır. Bu çekler üzerinde çerçeve içinde büyük harflerle beyaz renkte "TACİR OLMAYAN" ibaresi yer alacaktır.
    - Hamiline düzenlenen tacir olmayan kişi çeklerinde ise zemin kahverengi olacak, çek üzerinde çerçeve içinde beyaz renkte büyük harflerle, hamiline ifadesi ikinci satırda olmak üzere "TACİR OLMAYAN HAMILİNE" ibaresi yer alacaktır. Ayrıca bu tür çekler, lehtar ismi için ayrılan kısımda "HAMILİNE" ibaresi yer alacak şekilde bastırılacaktır.
- Tebliğ ile belirlendiği üzere bundan böyle uygulamada çekler bir anlamda renklerine göre ayırma tabi tutulacaktır. Dolayısıyla;
- * Lacivert çekler tacir çeki,
  - * Kırmızı çekler hamiline yazılı çeki,
  - * Yeşil çekler tacir olmayanlarca düzenlenen çeki,
  - * Kahverengi çekler tacir olmayanlarca düzenlenen hamiline çeki ifade edecektir..

ÇEKLERİN HESABININ KAPATILMASI

Çek Hesabı, Ancak sahibinin, yasal temsilcisinin yazılı talebi ile kapatılır. Ya da Mevduat veya Katılım Fonu zaman aşımı süresinin dolması üzerine kapatılır.

Çek Hesabının kapatılmasından sonra, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içerisinde ibraz edilen çekler KARŞILIKSIZ ÇEK olarak işlem görecektir.

ÇEKLERİN İBRAZI VE ÖDENMESİ

Çekler Muhatap Bankanın her hangi bir Şubesine ibraz edildiğinden, HAMILİN VERGİ KİMLİK NUMARASI tespit edildikten sonra, Karşılığı sorulduktan sonra ÖDENİR.

ÇEKLERİN KARŞILIKSIZ OLMASI HALİNDE

Çeklerin "KARŞILIKSIZDIR" işlemi, Muhatap Bankanın kanunen ödemekle yükümlü olduğu tutarın dışında çek bedellerinin karşılanmayan kısmı ile sınırlı olarak yapılır.

- Çeklerin Karşılığının hiç bulunmaması halinde;

- 1) Çek Bedeli 600 TL ve üzerinde ise, 600 TL'sini,

2) Çek Bedeli 600 TL altında ise, Çek Bedelini,

- Çek Karşılığının kısmen bulunması halinde;

1) Çek Bedeli 600 TL veya altında ise, Çek bedelini aşmamak koşuluyla, Kısmi karşılığı tamamlayacak bir miktarı,
Çek Bedeli 600 TL üzerinde ise, çek bedelini aşmamak kaydıyla kısmi karşılığa ilaveten 600 TL banka tarafından ödenir.

Karşılıksız çıkan çeklerle ilgili Banka ve HAMIL tarafından izlenecek yollar;

1) Hamilin talebi üzerine, arka yüzüne Bankaya İbraz Tarihini, Hesap Durumunu, Bankanın Yükümlülüğü çerçevesinde Ödenen Tutarı, İbraz edenin Adı-Soyadını, Tüzel Kişi Adına Tahsil Edilip-Edilmediğini yazılarak Banka Yetkilisi tarafından imzalanır.

Çek Hamilinin İmzalamaktan Kaçınması halinde Karşılıksız işlemi yapılmaz,

Bankanın Kısmi ödeme yükümlülüğünü hamil kabul etmez ise, ya da çek hesabında hiç karşılık bulunmaz ise, Çek Hamili tarafından Bankanın yükümlülüğü kadar kısmın ödenmesi kabul edilir ise, Yukarıdaki şekilde "KARŞILIKSIZ İŞLEMİ" yapılır.

Muhatap Bankanın yasal yükümlü olduğu tutar dahil kısmi ödemesi halinde, Çekin ön ve Arka yüzünün onaylı fotokopisi ÜCRETSİZ olarak HAMIL'e verilir. Çek hamili, bu fotokopiyi borçlularına veya kambiyo senetleri gibi takip edeceği gibi,

Çek Hamilinin İmzalamaktan Kaçınması halinde Karşılıksız işlemi yapılmaz,

ÇEK SAHİBİNE İLİŞKİN YASAKLAMA VE YASAĞI KALDIRMA KARARLARININ BİLDİRİMİ:

Çek Kanununun 5 ve 6 ncı maddeleri kapsamında verilen çek düzenleme ile çek hesabı açma yasağı ile Yasağın Kaldırılmasına ait kararlara ilişkin bilgiler, Güvenli Elektronik İmza ile UYAP aracılığı ile T.C. Merkez Bankası İdare Merkezine Elektronik ortamda HAF-TALIK olarak gönderilir.

Bu bildirimlerde, Kararın Türü, Mahkeme Adı, Karar Tarihi, Karar Numarası, Kararın Kesinleşme Tarihi, Dosya Numarası, Yasaklama Süresi, Çek Yasaklısı (Gerçek Kişi ise TC.Kimlik No, Adı Soyadı, Baba Adı, Anne Adı, Doğum Yeri, Doğum Tarihi, Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer, İl İlçe, bilgileri, Tüzel Kişi ise; Vergi Numarası, ünvanı) bilgileri yer alır.

MAHKEME KARARLARININ BİLDİRİMİ

Mahkemelerce verilmiş çek düzenleme ve çek hesabı açmaya ilişkin yasaklama VE Ortadan Kaldırma kararları kesinleşme tarihi 31 MAYIS 2010 tarihine kadar olanlara ilişkin Eski 3167 Sayılı Kanun uyarınca 2003/1 Sayılı Tebliğ esaslarına göre T.C. Merkez Bankasına Bildirilmeye devam edilir.

ESKİ ÇEK DEFTERLERİNİN KULLANIMI :

1) Bankalar 01 TEMMUZ 2010 tarihine kadar müşterilerine YENİ ÇEK DEFTERLERİNİ verir ve ellerindeki ESKİ ÇEK DEFTERLERİNİ imha ederler.

2) Bankaların müşterilerine verdikleri eski çek defterleriyle ilgili 3167 Sayılı Çek Kanunu hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

3) 31.12.2011 tarihine kadar üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için MUHATAP BANKAYA ibrazı geçersizdir.

4) Bankalar 01 TEMMUZ 2010 tarihine kadar müşterilerine YENİ ÇEK DEFTERLERİNİ verir ve ellerindeki ESKİ ÇEK DEFTERLERİNİ imha ederler.

5) Bankaların müşterilerine verdikleri eski çek defterleriyle ilgili 3167 Sayılı Çek Kanunu hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

6) 31.12.2011 tarihine kadar üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için MUHATAP BANKAYA ibrazı geçersizdir.

7) Bu Kanunun 5. Maddesinin 8.nci fıkrasına göre yapılacak bildirimler, 01 TEMMUZ 2010 tarihine kadar yazılı ortamda yapılabilir.

8) Bu Kanunla kaldırılan TAKAS ODALARI MERKEZİ, Kanunun 8'nci maddesindeki tüzel kişiliğe haiz sistem kuruluncaya kadar faaliyetine devam eder. Yeni Kurulacak tüzel kişiliğe herhangi bir işleme gerek kalmaksızın devrolunur. Devir her türlü Vergi, Resim, Harçtan Muafdir.

01.11.2009 TARİHİ İTİBARI İLE KARŞILIKSIZ ÇIKAN ÇEKLER-1:

1) 1.11.2009 tarihi itibarı ile KARŞILIKSIZ ÇIKAN, Haklarında soruşturma veya kovuşturma yapılmış veya Mahkumiyet Kararı verilmiş bulunan kişilerin;

2) Şikayetçi ile birlikte miktarı belli vadelerde ödemesi hususunda ANLAŞMAYA VARMALARI halinde, Anlaşmanın bir nüshasını şikayetçi veya yasal temsilcisi tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı'na veya Mahkemeye verilmesi halinde, Anlaşmada öngörülen SÜRE kadar soruşturma ve kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilir. ANLAŞMAYA VARILMIŞ olması, şikayetin geri alınması sonucunu doğurmaz.

3) Yeni Çek Kanununun 6. maddesine göre, ödemesi gereken tutarı belli vadelerde ödeyeceğinin taahhüt etmesi ve taahhütnameyi kendisi veya yasal temsilcisi tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı'na veya Mahkemeye verilmesi halinde ANLAŞMA aranmaksızın, taahhütname de belirtilen süre kadar, soruşturma veya kovuşturma veya infazın ertelenmesine karar verilir. Ancak Ödeme Süresi Taahhütnamenin yapıldığı tarihten itibaren 2 yılı geçemez. Birinci Yıl taksiti Borcun 1/3'ünden az olamaz. Taahhütnamenin bir örneği ALACAKLIYA gönderilir.

4) ANLAŞMA veya TAAHHÜTNAME 01.04.2010 tarihine kadar düzenlenmiş ve mercilere verilmiş olması şarttır. Taahhütname veren borçlu sonradan anlaşma sağlar ise, Anlaşma Verilmenin hükümlerinden yararlanır.

5) Soruşturma veya Kovuşturmanın durması halinde dava zaman aşımı; hükmün infazının ertelenmesi veya durdurulması halinde ise ceza zaman aşımı işlemez.

6) ANLAŞMA gereği gibi ifa edilmiş veya ödemesi gereken miktar ödenmiş olması halinde, davanın düşmesi veya hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kalkmasına karar verilir.

7) Şikayetçinin başvuru üzerine, Anlaşma veya taahhüde uyulmadığının tespiti halinde, soruşturmaya, kovuşturmaya veya infaza devam edilir.

CEZAI SORUMLULUKLAR - 1

1) Düzenleme tarihine göre ibraz süresi içerisinde, çekle ilgili olarak "KARŞILIKSIZDIR" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikayeti üzerine, her çekle ilgili olarak 5 güne 1.500 güne kadar Adli Para Cezasına hükümlenir. Bu ceza günlük 20 TL ile 100 TL arasındadır Ancak hükmedilen ceza Çek bedelinin Karşılıksız kalan bedelinden AZ OLAMAZ.

2) Mahkeme, Çek düzenleme, çek hesabı açma yasağına, bu yasağın devamına, hükmeder.

3) Bu davalar, çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu veya hesap sahibinin veya şikayetçinin yerleşim yeri mahkemelerinde görülür.

4) Çek Karşılığını Bankada bulundurmakla yükümlü olan kişi Çek Hesabı Sahibidir. Çek Hesabı sahibi Tüzel kişi olması halinde, bu tüzel kişinin mali işlerini yürütmekle görevlendirilen yönetim organının üyesi, böyle bir belirleme yok ise, Yönetim Organını oluşturan gerçek kişi veya kişiler, çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla sorumludurlar.

5) Çek Hesabı Gerçek kişi ise, kendi adına çek düzenlemek üzere başkasını temsilci veya vekil tayin edemezler. Gerçek kişinin temsilci veya vekili olarak çek düzenlenmesi halinde, bu çekten dolayı hukuki ve cezai sorumluluk çek sahibine aittir.

6) Karşılıksız çek düzenleyen adını, karşılıksız çek düzenlenen ve ileri tarihli çek üzerinde yazılı tarihe göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmayan gerçek veya tüzel kişi hakkında soruşturma evresinde, Cumhuriyet savcılığının talebi üzerine Sulh Ceza Hakimi tarafından kovuşturma evresinde re'sen mahkeme tarafından her bir çekle ilgili ÇEK DÜZENLEME ve ÇEK HESABI AÇMA YASAĞI kararı verilir.

7) Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı ÇEK HESABI açarken bildirdiği ADRESE yapılır. Adresin yanlış bildirilmesi veya terk edilmesi halinde tebligat yapılmış sayılır.

8) Hakkında Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı kararı verilmiş kişi, elindeki bütün çek yapraklarını BANKAYA İADE etmekle yükümlüdür. Bu kişi adına yeni çek hesabı AÇILAMAZ.

9) Hakkında ÇEK YASAĞI verilmiş olan kişi, kendine tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içerisinde, düzenlediği henüz tahsil edilmemiş çekleri; düzenleme tarihi, miktarı varsa Lehtar da göstermek suretiyle, muhatap Bankaya Liste Halinde Verecektir.

Kanunun geçici maddesine göre eski çek yapraklarında 3167 sayılı kanun hükümlerinin uygulanacak "Ancak Ceza Hukuku genel esasları çerçevesinde, keşidecilerin lehine olan hükümler uygulama alanı bulacak. Yeni çek kanunundan önce açılan davalar da, yeni kanundaki suç kapsamı ve cezası çerçevesinde değerlendirilecek" Kamuyunda gündemde olan çek mağdurları konusu: "Hukuki olarak, çek mağduru, aslında çek bedelini tahsil edemeyen alacaklılar, tacirlerdir. Ancak ekonomik krizin bir sonucu olarak, karşılıksız çek verenler çek mağduru olarak kamuoyu vicdanında yer etti. Bir nevi piramit tersine döndü. Tam da bu noktada 'Geçici Madde 2' ile karşılıksız çek verenler anlaşma veya taahhütte bulunarak, cezanın tüm sonuçlarından kurtulma şansına sahip oldu. Bu açıdan geçici madde 2 onlar açısından önemli bir madde".

Mustafa YILDIRIM